

Nuorten parlamentti

Nuorten parlamentti 1

Vaalipiiritapaamiset 1

Nuorten hyvinvointi 2

Nuorten vaikuttamismahdollisuudet 2

Lähipalveluiden saatavuus 3

Mielenterveyteen liittyvät haasteet 3

Nuorten päihteiden käyttö huolestuttaa 4

Koulu on merkittävä tekijä nuorten hyvinvoinnin edistämässä 4

Syrjintä on yleistä 5

Harrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä 6

Nuorten ilkeiden ja väkivallan ehkäiseminen 6

Nuorten hyvinvointivajeet ja sosiaalisten suhteiden merkitys 7

Konkretiaa kaivataan 7

Vaalipiiritapaamiset

Nuorten parlamentin oheistapahtumina järjestettiin yhdeksän vaalipiiritapaamista, joista yksi oli kaksikielinen. Tapaamiset olivat 18.-22.3.2024. Keskustelujen tavoitteena oli mahdollistaa nuorten osallistuminen yhteiskunnalliseen keskusteluun poliittisten päättäjien kanssa. Nuorilla oli tilaisuus kysyä kansanedustajilta ajankohtaisista nuorten hyvinvointia koskevista teemoista, kansanedustajilla puolestaan mahdollisuus saada tietoa nuorten huolenaiheista.

Tunnin aikana keskusteltiin nuorten hyvinvoinnista oman vaalipiirin alueella ja pohditaan yhdessä, mitä konkreettisia toimia tulisi tehdä hyvinvoinnin säilyttämiseksi ja parantamiseksi.

Keskustelun teemoja voivat olla esimerkiksi

- Mitä asioita päättäjän on syytä tietää nuorten mielestä? Mitkä asiat liittyvät hyvinvointiin?
- Miten nuoret voivat alueellanne? Asiat, jotka ovat hyvin nuorten hyvinvointiin liittyen.
- Millaisia unelmia ja haaveita nuorilla on?
- Mikä hämmästyttää alueellanne?
- Mistä puhutaan liikaa? Mistä puhutaan liian vähän?
- Mihin asiaan pitää saada muutosta, jotta hyvinvointi lisääntyy?
- Millaisilla toimenpiteillä muutos voidaan saada aikaan?

Keskustelun tavoitteena oli, että sen päätteeksi saadaan aikaan esimerkiksi julkilausuma, toimenpide tai muutettava asia. Fasilitaattorit auttavat tässä ja kokoavat keskustelun pääasiat. Koonti julkaistaan Nuorten parlamentin valmistautumismateriaalissa huhtikuun alussa.

Etätapahtumiin ilmoitettiin 66 koulua, nuoria arvioitiin olevan mukana melkein 700. Keskusteluihin ilmoitettiin 35 kansanedustajaa. Tapaamisista kaksi on kahden vaalipiirin yhteinen, joten kaikkien manner-Suomen vaalipiirit olivat mukana. Osallistujia oli kaikista manner-Suomen maakunnista.

Keskusteluissa toivottiin, että tällaisia etätapaamisia saisi olla useampia ja pidempiä. Tätä perusteltiin sillä, että nämä ovat tärkeitä asioita, jotka kiinnostavat nuoria. Kansanedustajat puolestaan saavat tietoa aivan tavallisen nuoren arkisistakin huolenaiheista oman vaalipiirinsä alueella.

Koonti on tehty kaikkien tilaisuuksien yhteenvetojen perusteella ilman, että alueita on käsitelty erikseen.

Nuorten hyvinvointi

Kantavana teemana keskusteluissa oli nuorten hyvinvointi. Keskusteltiin ahdistusta aiheuttavista asioista nuorten keskuudessa. Todettiin, että esimerkiksi median rooli on kasvanut, tietoa on todella paljon saatavilla, mikä osaltaan saattaa jopa luoda ahdistusta, esimerkiksi sotauutiset, pandemia, ilmastonmuutos jne. Sotauutiset ahdistavat ja luovat epävarmuutta tulevista, vaikka Suomessa tilanne hyvä. Lisäksi Suomessa panostetaan turvallisuuteen ja olemme myös Natoon jäseniä. Ahdistuneeseen oloon voi auttaa tekeminen ja aktivoituminen. esimerkiksi järjestö- tai oppilaskuntatoimintaan osallistuminen

Keskustelussa nousi esiin, että nuoret eivät ole kaikki samanlaisia ja monilla menee hyvin, mutta monilla on myös huolia ja haasteita esimerkiksi jaksamisen kanssa. Nuorten puheenvuoroissa nousi myös huoli tulevaisuuteen sekä huoli siihen otettavaksi aikuiset heidät ja heidän huolensa tosissaan. Hallituksen tekemät leikkaukset huolestuttavat nuoria, sillä leikkaukset vaikuttavat suoraan heidän perheisiinsä. Nuoria huolestuttivat opintotukileikkaukset eivätkä leikkaukset motivoi hakemaan jatko-opintoihin.

Useassa keskustelussa todettiin, että alueella nuoret voivat ihan hyvin, mutta kuitenkin kouluissa ja alueilla on näkyvissä nuorten ahdistuneisuus ja mielenterveysongelmat. Lisäksi monet nuoret eivät löydä helposti apua tai eivät tiedä mistä ylipäätään hakea apua ongelmiinsa.

Sosiaalisen median rooli nousi esiin osatekijänä. Keskusteluissa nousi kuitenkin esiin, että nuoret ovat toisaalta entistä tietoisempia, rohkeampia ja osaavampia (erityisesti it-aidot) kuin aiemmin. Myös nuorten hyvä käytös ja esimerkiksi erilaisuuden kunnioittaminen keräsivät kiitosta.

Nuorten vaikuttamismahdollisuudet

Kotiseutuvaikuttamisen teeman alla käytiin keskustelua ruokahävikin vähentämisen keinovalikoimasta ja siitä, ehtivätkö kansanedustajat vaikuttaa kotiseutunsa alueella. Oppilaat näkivät ruokahävikin merkittävän määrän ongelmaksi kouluissa ja ehdottivat keinoiksi ruoan myymistä edullisesti eteenpäin, ruoan jakamista vähävaraisille ja koulun ulkopuolisten ihmisten kutsumista ruokailemaan. Ruokahävikki tunnistettiin yhdessä ongelmaksi, johon tulisi puuttua esimerkiksi mitoittamalla ruoan määrää oikein ja selvittämällä mahdollisuuksia jakaa ruokaa eteenpäin, vaikka tämä tunnistettiin myös haastavaksi lainsäädännön näkökulmasta. Oppilaat tiedustelivat kansanedustajilta, kuinka usein nämä ehtivät käydä kotiseudullaan edistämässä alueen asioita.

Ensimmäisen kauden kansanedustaja on huomannut sen, että asioihin vaikuttaminen on melko hidasta ja hallitusohjelma määrittelee rungon. Olisi hyvin tärkeää, että nuoret pitäisivät yhteyttä

kansanedustajiin suoraan. Siten nuorten ääni ja toiveet tulisivat kuulluksi paremmin. Nuoria kannustetaan myös osallistumaan politiikkaan aktiivisesti. Poliitiikka on yleensä keino ja mahdollisuus yhteisten asioiden hoitamiseen ja niihin vaikuttamiseen. Nuoret näkevät eduskunnan keskustelukulttuurin riittäisenä. Tuleeko tärkeistä asioista aina riittää? Edustajien mukaan asiat, eivät ihmiset riitele. Erilaiset näkökulmat kuuluvat politiikkaan, mutta toisten syyttely tai riitely eivät edistä asioita.

Osallistujat halusivat tietää, miten nuoria voidaan käytännössä ottaa mukaan päätöksentekoon, erityisesti nuoria kiinnostavissa asioissa. Nuorten osallistumismahdollisuudet ovat yksi keino, jolla nuorten hyvinvointia voidaan lisätä. Eduskunnassakin halutaan kuulla nuorilta itseltään, miten he voisivat auttaa, jotta nuorten hyvinvointi paranee.

Lähipalveluiden saatavuus

Keskusteluissa oli teema myös sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuus, joka kytkeytyy läheisesti nuorten hyvinvointivajeisiin. Oppilaat kysyivät, miksei sosiaali- ja terveyspalveluita järjestetä lähimmässä sairaalassa, vaan sen sijaan on matkustettava kauemmas. Keskustelussa tunnistettiin, että viiveet avun saamisessa ovat pitkät, samoin välimatkat omalta kotipaikkakunnalta keskussairaalaan. Palvelujen heikko saatavuus nähtiin keskeiseksi esteeksi nuorten hyvinvoinnin toteutumisen kannalta. Resurssien turvaaminen ja tekoälyn valjastaminen sosiaali- ja terveyspalveluiden tueksi nähtiin mahdollisina keinoina parantaa lähipalveluiden saatavuutta. Haluttiin myös tietää, miten hyvinvointialueet aikovat taata toimivat palvelut myös pienemmille paikkakunnille.

Sote-uudistus on vaikuttanut myös kuntien rahoitukseen. Viime kaudella tehdyt valtionosuussiirrot kunnilta sota-alueille kohtelevat monia paikkakuntia eri lailla. Valtio ei tällä kaudella tee kuntien valtionosuuksiin kuin pieniä muutoksia. Kunnilla on oma veroitusoikeus. Kunta-alueella tehdään omia taloudellisia valintoja, ja päätetään mihin rahaa laitetaan. Budjetinleikkaukset ovat arvovalintoja ja toimenpide-ehdotuksia tehdään ja otetaan huomioon mihin halutaan ja voidaan panostaa.

Mielenterveyteen liittyvät haasteet

Keskustelussa nostettiin esiin sosiaali- ja terveyspalveluiden muutos, sote-palvelut, niiden saatavuus sekä ruuhkat ja jonot. Keskustelussa korostui nuorten saaminen sote-palvelujen pariin, ennen kaikkea mielenterveyspalveluiden. Jonot terveyskeskuksiin ovat arkipäivää.

Eduskunta voi säätää lakeja ja sitä kautta parantaa myös nuorten hyvinvointia. Eduskunnalla on keinoja vaikuttaa nuorten hyvinvointiin rahoituksen ja lainsäädännön kautta. Panostetaan koulutukseen, järjestötoimintaan, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja vapaaseen sivistystyöhön. Budjetin leikkaukset ovat aiheuttaneet paljon huolta myös nuorissa. Mielenterveyspalveluiden saatavuus pitäisi hoitaa matalla kynnyksellä ja ongelmasta pitäisi uskaltaa puhua avoimemmin – myös omien vanhempien kanssa. Terapiatakuun hallituksen esitys on tarkoitus antaa budjettilakina eduskunnalle syksyllä 2024. Kevään aikana sosiaali- ja terveysministeriö käy lain valmisteluun liittyviä keskusteluja hyvinvointialueiden ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Hallitusohjelman mukaan ”turvataan lainsäädännöllä lasten ja nuorten yhdenvertainen pääsy perustasolla lyhytpsykoterapiaan tai muihin vaikuttaviin psykososiaalisiin hoitoihin”.

Mielenterveyden ammattilaisten (koulukuraattorit, koulupsykologit yms.) pitäisi olla helpommin lähestyttäviä nuorille. Näin henkilöihin voisi tutustua mukavissa tapahtumissa esim. lautapelejä pelaten vaikkapa välituntien aikana.

Ehdotettiin, että yläkoulussa jokainen tapaisi koulukuraattori. Tämä mahdollisesti madaltaisi kynnystä puhua ongelmistaan aikuisille. Tosin pakolliset kuraattorikäynnit voivat lisätä joidenkin nuorten stressiä ja mikäli kuraattori tapaisi nuoria vaikkapa ryhminä, niin kaikki eivät uskaltaisi kuitenkaan puhua.

Joillakin seuduin kuraattorit, nuorisotyöntekijät ja seurakunnan nuoriso-ohjaajat ovat helposti lähestyttäviä ja ovat kiinnostuneita nuorten asioista ja hyvinvoinnista mutta toisissa kunnissa on aika vähän työtunteja nuorisotyöntekijöille. Nuorisotyön tekijät ja muut ammattilaiset ovat koululla, tulevat omatoimisesti keskustelemaan nuorten kanssa välitunneilla. He myös "nappaavat" tunneilta lintsavia oppilaita koulun kerhotilalle juttelemaan ja keskustelemaan. Todettiin, että on aikuisten vastuulla, että nuoret löytävät avun ja oikeat kanavat.

On huolehdittava siitä, että olisi riittävästi pätevää ja sitoutunutta henkilökuntaa, esim. koulupsykologeja saatavilla ja vastaanotolle pääsisi tarvittaessa nopeammin ja matalalla kynnyksellä. Tiedostettiin myös se, että tämä on monimutkainen ja haasteellinen kokonaisuus hoidettavana tällä hetkellä. Henkilöstön pysyvyys olisi hyvä taata, mutta resurssit ovat pienentyneet. Jokainen kunta joutuu arvioimaan omaa budjetin käyttöönsä.

Keskusteluissa nousi esiin tarve matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin. Keskusteltiin muun muassa terapiatakuusta, erityisopetuksen panostuksista, terapeuttikoulutuksen sisällöstä ja soteammattilaisten lisäkoulutuksesta resurssien lisäämiseksi. Todettiin, että mielenterveyshaasteissa kaverit, harrastukset ja turvalliset aikuiset ovat tärkeässä osassa.

Nuorten päihteiden käyttö huolestuttaa

Nuoret pohtivat myös nuorten päihteidenkäyttöä sekä miten sitä voitaisiin ehkäistä. Nuoret olivat huolissaan siitä, miten taata nuorten erityisintuen tarve kouluissa mielenterveysongelmien lisääntyessä, tähän liittyvien palveluiden, kuten sairaalakoulujen, vähäisyyttä sekä rahoituksen merkitystä näihin. Kysyttiin myös oluen hinnan alentamisen vaikutuksista.

Nuorten päihteidenkäytöstä puhutaan väärällä tavalla. Sanotaan, että nuoret kokeilevat päihteitä huvin vuoksi, eikä syvemmistä syistä käytölle puhuta. Vaikka paikkakunnalta löytyisi uusi iso mielenterveystalo, sinne on lähes mahdotonta päästä, sillä jonot ovat liian pitkät.

Nuoret kertoivat, että heidän koulussaan on ollut vain pari oppituntia, joilla päihteistä on puhuttu. Koulussa kuitenkin liikkuu nuorien keskuudessa paljon päihteitä, joten asian eteen pitäisi todellakin tehdä enemmän asioita.

Nuoret toivat esille sen, että heidän asuinaalueillaan moni nuori käyttää päihteitä joko säännöllisesti tai vain kerran kokeilulla. Päihteet aiheuttavat vakavia ongelmia ja vaikeuttavat elämänmyönteisyyttä ja opiskelumotivaatiota huonolla tavalla. Päihteiden käyttöön liittyy aina mielenterveydenhäiriöt ja siihen tarvitaan apua.

Nuorten arjessa esiin nousi myös huoli yhä nuorempien nikotiinituotteiden käytöstä.

Koulu on merkittävä tekijä nuorten hyvinvoinnin edistämässä

Koulun pitää olla myös turvallinen ympäristö ja luoda opiskelulle hyvät edellytykset. Nuorten asennetta koulua kohtaan pitäisi saada positiivisemmaksi. Oppimisen tueksi on annettava myös välineistöä, mm. tietokoneita. Työrauhan olisi oltava koulussa hyvä ja koulukiusaamiseen olisi puututtava heti. Kodin ja koulun pitää olla myös kannustavia. Vanhempien asenteella ja kannustavuudella opiskeluun on suuri merkitys nuorten elämässä.

Paikallistasolla kunta voi vaikuttaa nuorten hyvinvointiin esimerkiksi koulun luokkakokojen suuruuteen vaikuttamalla. Kouluissa olisi taattava opiskelurauha ja luokkakokojen olisi pysyttävä kohtuullisena. Sillä on siten suoranaisia vaikutuksia nuorten hyvinvoinnin kannalta kouluissa ja opiskelurauhan säilymisenä. Toiveena on, että jos kunnat tekevät talouden osalta tiukennuksia tai säästötoimenpiteitä, niin säästöjen toivotaan enemmän kohdistuvan esimerkiksi kiinteistöihin mieluummin kuin nuorten hyvinvointiin.

Keskustelun aiheena oli ruotsin kielen opiskelu koulussa. Voisiko ruotsin kielen opiskelu olla valinnaisena aiheena? Todettiin, että kielitaidon merkitys on suuri ja ruotsin kielen taito on tärkeää. Suomi on kaksikielinen maa. Ruotsia käytetään ja sitä myös kuullaan puhuttavan paljon pääkaupunkiseudulla. Ruotsin kielen opiskelu auttaa kuitenkin muiden kielten opiskelussa.

Kansanedustajien kanssa pohdittiin myös yläasteen koulupäivien alkamisajan kohtaa siten, että koulupäivä alkaisi aikaisintaan yhdeksältä, sillä murrosiässä unentarve lisääntyy ja unirytmii muuttuu myöhemmäksi? Unenpuute vaikeuttaa oppimista ja lisää keskittymisongelmia. Jos koulupäivä alkaa liian myöhään koulun jälkeiset harrastukset puolestaan siirtyvät myöhäisemmäksi.

Keskusteltiin myös siitä, että OAJ:n tuoreen jäsenkyselyn mukaan niin peruskoulujen, ammattikoulujen kuin lukiodenkin opettajat kokevat, että oppilaiden opiskelutaidot, elämänhallintataidot sekä motivaatio ovat heikentyneet selvästi parin viime vuoden aikana. Tuotiin esille, että Yrityskylä on todettu nuorten keskuudessa opettavaiseksi kokemukseksi. Kiinnostusta voisi olla myös 8- tai 7lk:lla.

Useampi osallistuja oli huolissaan levottomuudesta, turvattomuudesta ja väkivallasta kouluissa. Keskusteluissa nousi esille se, että opettajien on helpompi puuttua ongelmiin, kun he tuntevat oppilaat. Yksi osallistuja kommentoi, että jotkut opettajat eivät näe tarvetta puuttua ongelmiin. Yhtenä syynä tähän nähtiin se, että opettajatkin ovat uupuneita. Keskusteluja käytiin myös siitä, että onko kouluissa liikaa opiskeltavaa liian lyhyelle ajanjaksolle. Tähän liittyen kaivattiin lisää joustoa opiskeluun, jotta nuorten hyvinvointi ei kärsisi. Keskustelujen aikana pohdittiin myös koulurauhaa ja nuorten hyvinvoinnin lisäämistä koulussa.

Nuorten netinkäyttö, tekoäly ja kännyköiden käyttäminen kouluissa olivat asioita, joita kysyttiin ja joista keskusteltiin teknologiaan liittyen. Yksi osallistunut nuori koki, että nuoret eivät saa netistä tarpeeksi hyötyä irti, koska eivät välttämättä osaa käyttää sitä tarpeeksi hyvin. Keskustelussa nousi esille myös tekoälyn rooli koulussa. Erityisen paljon osallistujia kiinnosti, mitä kännyköiden käytölle koulussa voitaisiin tehdä. Asiasta käytiin keskusteluja esimerkiksi koulujen järjestyssääntöihin ja lainsäädäntöön liittyen.

Nuoret nostivat esille myös Pisa-tulosten laskun.

Syrjintä on yleistä

Homofobia ja muu syrjintä on edelleen yleistä nuorten keskuudessa, ja olemme tästä huolissamme. Tämä näkyy esim. siten, että käytävillä kuulee "homo" haukkumasanana. Tunneilla ei mielestämme tuoda tarpeeksi tätä esille.

Kasuaalinen rasismi on yleistä nuorten keskuudessa. Rasismi ja muu syrjintä aiheuttaa monille nuorille eriarvoisuuden tunnetta. Sillä on suora yhteys myös nuorten mielenterveysongelmiin, jotka voivat aiheutua tai pahentua, jos nuori joutuu syrjityksi. Miten tähän asiaan voisi vaikuttaa

Harrastuksiin ei pääse kulkuyhteyksien puutteen vuoksi

Pienten paikkakuntien kulkuyhteydet ja joukkoliikenne puhuttivat nuoria. Huonot kulkuyhteydet voivat olla suurikin ongelma harrastuksiin osallistumiselle kulkuyhteyksien puuttumisen takia.

Ongelman ratkaisuun kansanedustajat ehdottivat kimppekyytien järjestämisen mahdollisuutta myös nettiä ja puhelinta hyväksi käyttäen. Netin kautta voi verkostoitua ja sopia kimppekyydeistä. Tilataksejakin voisi hyödyntää myös. Raideliikenteen mahdollisuuden hyödyntäminen entisestään olisi toivottavaa ja junien pitäisi pysähtyä myös pienemmillä asemilla. Yritysten pitäisi tukea/sponsoroida enemmän nuorten harrastusmahdollisuuksiin osallistumista. Tältä osin päättäjien pitäisi tehdä yhteistyötä yritysten kanssa entistä enemmän.

Harrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä

Joillakin alueella on lähes jokaisella koululla oma harrastustoimintakerho nuorille. Vuoropuhelu nuorten harrastustoiminnasta nuorisovaltuustojen kanssa on tärkeää. Tätä kautta päättäjät kuulevat nuorten toiveita harrastusmahdollisuuksien lisäämisestä ja niiden säilyttämisestä. Paikallinen kunta, koulu tai rehtori voivat vaikuttaa paljon siihen, mitä harrastusmahdollisuuksia koulu voi tarjota nuorille ja lapsille ja mitä mahdollisuuksia pitäisi vielä lisätä. Toivottavaa olisi, jos yritykset saataisiin mukaan sponsoroimaan nuorten harrastusmahdollisuuksia. Kansanedustajalta tuli ehdotus, että kolmannen sektorin toimijat (ovat esimerkiksi järjestöjä, liittoja ja muita voittoa tavoittelemattomia tahoja) olisivat enemmän mukana rahoittamassa nuorten harrastusmahdollisuuksia alueella. Kansalaisopistojen toimintaa ja erilaisten yhdistyksen toimintaa voisi tukea vielä enemmän. Toivottiin, että myös kulttuuripuolella pääsylippujen hinnat olisivat edullisempia. Liikuntamahdollisuuksien lisäämiseen on satsattava enemmän. Kansanedustaja kertoi hallitusohjelmasta, jossa painotetaan myös liikunnan merkitystä. Ohjelmaan on sisällytetty Suomi Liikkeelle -ohjelma.

Muutama osallistuja koki, että heidän kunnassaan harrastusmahdollisuudet painottuvat isommille lapsille, eikä nuoremmille juuri ole toimintaa. He mainitsivat, että isommille on nuoristalo, mutta nuoremmat kaipaivat esimerkiksi skeittipuistoa. Keskusteluissa todettiin, että kaikissa parannusehdotuksissa olisi hyvä kääntyä kunnan päättäjien puoleen, esimerkiksi kirjoittamalla mielipidekirjoitus tai laatimalla ehdotus valtuustolle. Harrastusmahdollisuuksien yhteydessä kiinnitettiin huomiota pitkiin välimatkoihin harrastusten, kodin ja koulun välillä. Nostettiin esille koulun rooli iltapäivä- ja harrastustoiminnan yhteydessä – voisiko koulut tai koulujen tiloissa järjestää enemmän vapaa-ajan toimintaa? Vapaaehtoisten ja seurojen roolia korostettiin.

Nuorten ilkvallan ja väkivallan ehkäiseminen

Nuoret pohtivat myös nuorten väkivaltaa, jengikäyttäytymistä ja tappeluita ja näiden ehkäisemistä. Muistutettiin, että aikuisten pitäisi aina puuttua, jos näkee nuorten välistä väkivaltaa. Todettiin, että varhaisessa vaiheessa pitäisi puuttua nuorten ongelmiin. On tuettava nuoria jo päiväkodissa ja koulussa. Kodin, koulun ja poliisin kanssa pitää tehdä yhteistyötä entistä enemmän. Koulun ja kodin yhteistyöllä on myös suuri merkitys. Poliisin ja perheen on tultava jo ensimmäisellä tapahtumakerralla mukaan yhteiseen keskusteluun, jos on ilmennyt väkivaltaa. Tämä menettelytapa estäisi jatkossa rikosten uusiutumisen. Nuorten harrastukset omalta osaltaan ennaltaehkäisevät yhteiskunnasta syrjäytymistä ja antavat samalla mielenkiintoista tekemistä ja vähentävät ilkvalltaan suuntautumista.

Nuorten mielestä puhutaan paljon siitä, miten rikollisuutta voisi kitkeä muttei siitä, mikä sen aiheuttaa. Rikollisuus linkittyy varmasti ainakin osaksi nuorten mielenterveyteen.

Nuorten hyvinvointivajeet ja sosiaalisten suhteiden merkitys

Keskusteluissa puhuttiin myös nuorten hyvinvointivajeista. Nostettiin esiin, että viime vuosina nuoria ovat kuormittaneet ilmastokriisi, koronapandemia ja lisääntynyt sotakeskustelu Venäjän hyökättyä Ukrainaan. Keskustelua heräsi ennen muuta siitä ristiriidasta, että Suomi on seitsemännen kerran valittu maailman onnellisimmaksi maaksi, mutta mielenterveysongelmat, elämänhallinnan haasteet ja päihdeidenkäyttö kuormittavat nuoria. Niin ikään samaan tematiikkaan liittyy nuorten lisääntynyt väkivaltaisuus, jonka oppilaat nostivat keskeiseksi huolenaiheeksi. Mielenterveys- ja päihdeongelmat, samoin kuin yksinäisyys ja eristäytyneisyys nähtiin taustatekijöinä nuorten käyttämässä väkivallassa, joka kohdistuu niin toisiin nuoriin (koulussa) kuin aikuisiin. Keinovalikoimaan katsottiin kuuluvan mielenterveyspalveluiden takaaminen esimerkiksi resurssien lisäämisen ja terapiatakuun avulla, läheiset sosiaaliset suhteet muihin nuoriin sekä toisista välittäminen ja huolehtiminen. Nostettiin esiin, että Suomessa toisesta välittämisen kulttuuri on vahva ja sitä olisi syytä edistää jatkossakin. Harrastukset, yhdessäolo ja nuorten väliset vertaissuhteet nähtiin keskeisinä hyvinvointia edistävinä tekijöinä.

Ilmastotoimiin liittyen keskusteltiin metsien säilyttämisestä, huomioiden suot. Uusia turvetuotantoja ei ole nyt hankkeissa suunnitteilla. Maakunnat ovat mukana suunnittelussa päästöjen vähentämiseksi. Huomioidaan mm. biokaasutankkaus ja julkisen liikenteen vähentäminen. Liikenteen vähentämisessä ongelmana kuitenkin todettiin suurten välimatkojen pituus eri paikkakuntien välillä. Puututaan ja kiinnitetään huomiota myös hiilinieluasioihin. Päästökaupat ovat olleet kansanedustajien keskustelussa myös paljon mukana. Uutta lainsäädäntöä em. asioihin ei ole tulossa tällä hetkellä.

Konkretiaa kaivataan

Nuoret pyysivät konkretiaa, miten päättäjät tukisivat nuorten hyvinvointia laajemmin, muutenkin kuin pelkän koulutuksen rahoittamisen kautta. Nuoret korostivat, että pelkkä koulutuksenrahoitus ei riitä nuorten hyvinvoinnin takaamiseksi. Nuorten hyvinvointi keskittyy, myös muille elämänosa-alueille, kuin kouluun, kuten harrastuksiin ja muuhun vapaa-aikaan.

Artikkeli on koottu fasilitaattoreiden tekemistä keskusteluyhteenvedoista.

Teksti: Tiina Karhuvirta, erityisasiantuntija, Kehittämiskeskus Opinkirjo

26.3.2024